

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 616/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1 [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2 [REDACTED], [REDACTED], a 3 [REDACTED], [REDACTED], všetci [REDACTED], zastúpených KASANOVÁ advokátska kancelária s.r.o., Dvořákovo nábrežie 10, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. B5-50Pc/10/2020 a proti uzneseniu tohto súdu č. k. B5-50Pc/10/2020-399 z 29. mája 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. augusta 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru postupom a rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a priznať im náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že občan Dánka [REDACTED] (ďalej len „domnelý otec“) sa návrhom doručeným pôvodne Okresnému súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) domáhal určenia otcovstva k sťažovateľovi 3. Otcovstvo totiž bolo po narodení sťažovateľa 3 určené na základe prvej zákonnej domnienky v prospech sťažovateľa 1, ktorý je manželom sťažovateľky 2, matky sťažovateľa 3.

3. Okresný súd uznesením z 8. septembra 2021 návrh navrhovateľa odmietol s odôvodnením, že zistenie otcovstva na základe rozhodnutia súdu (tretia domnienka) prichádza do úvahy iba

v prípade, ak otcovstvo nebolo určené domnienkou svedčiacou manželovi matky (prvá domnienka) ani súhlasným vyhlásením rodičov (druhá domnienka). Keďže sa sťažovateľ 3 narodil v čase trvania manželstva sťažovateľa 1 a sťažovateľky 2, otcovstvo k sťažovateľovi 3 „*bolo definitívne a jednoznačne určené*“.

4. Domnelý otec podal proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Poukazujúc na zákonné vymedzenie aktívnej legitímácie na podanie žaloby o zapretie otcovstva, argumentoval, že jedinou formálnou cestou k právnomu potvrdeniu jeho biologického otcovstva je inštitút určenia otcovstva podľa § 94 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Ani princíp ochrany rodiny založenej manželstvom nemôže brániť najlepšiemu záujmu dieťaťa stelesnenému v práve dieťaťa poznať svojich rodičov, ako ani právu určiť biologické otcovstvo k dieťaťu vyplývajúcejmu z čl. 8 dohovoru. Odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6Cdo/224/2016 z 31. októbra 2017. Okrem toho doplnil, že u maloletého sťažovateľa 3 ešte nedošlo k vytvoreniu citových, rodinných a iných väzieb na sťažovateľa 1, navyše, dieťa má z 50 % ázijský pôvod, čo v budúcnosti vzbudí jeho prirodzený záujem o tento pôvod. Prostredie, v ktorom maloletý sťažovateľ 3 vyrastá, preň nie je najvhodnejšie, keďže jeho matka, sťažovateľka 2, je psychiatricky liečená, minimálne trikrát sa pokúsila o samovraždu a podľa jeho vedomosti mala už tri mimomanželské vzťahy.

5. Krajský súd napadnutým uznesením prvoinštančné rozhodnutie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa jeho názoru je právo dieťaťa poznať svojich biologických rodičov podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa vo všeobecnosti spojené s jeho právom na zabezpečenie jeho výchovy a výživy biologickými rodičmi. Nesúlad právneho a biologického otcovstva zasahuje samotné dieťa, napr. v jeho práve poznať svojich biologických rodičov, a taktiež koliduje s právami biologického otca dieťaťa, ktorý sa usiluje dosiahnuť status právneho otca. Okresný súd vôbec nedal odpoveď na otázku navrhovateľa, akým spôsobom sa má navrhovateľ domáhať práva na rodinný život, akým spôsobom je teda možné, aby sa biologický otec mohol domôcť práva na rodinný život, ak manžel, ktorému svedčí domnienka otcovstva, a ani matka nechcú podať návrh na zapretie otcovstva. V prípade absencie ustanovenia, ktoré by umožnilo domáhať sa svojich práv a v danom prípade nielen práva biologického otca na rodinný život, ale aj práva dieťaťa na rodinný a súkromný život, musí dotvoriť právo súd. Okresný súd je povinný poskytnúť možnosť domnelému biologickému otcovi domôcť sa spravodlivého konania, ktoré medzitýmnym rozsudkom vyrieši otázku zapretia otcovstva a následne otázku jeho určenia za otca biologického otca dieťaťa. V danom konkrétnom prípade sa javí, že nejde o bezúspešné uplatnenie práva, je tu predložená fotodokumentácia a komunikácia medzi domnelým biologickým otcom a matkou, ktorá odôvodnene zakladá predpoklad, že [REDAKOVANÉ] je biologickým otcom maloletého. Matka vo svojich dosiaľ vykonaných podaniach na súde ani nerozporovala, že by navrhovateľa nepoznala, že by nebol otcom maloletého.

6. Proti rozhodnutiu krajského súdu sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 201/2023 zo 14. apríla 2023 odmietol ako neprípustnú, pretože smerovala proti kasačnému rozhodnutiu.

7. Nadväzne mestský súd uznesením z 10. decembra 2024 nariadil znalecké dokazovanie z odboru genetiky, odvetvia analýzy DNA a uložil rodičom maloletého povinnosť spolupracovať so znalcom

pod následkom uloženia poriadkovej pokuty, prípadne predvedenia (rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 25. januára 2025).

8. Napadnutým uznesením mestský súd uložil sťažovateľovi 1 poriadkovú pokutu 500 eur podľa § 102 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. Dôvodom uloženia poriadkovej pokuty bolo to, že sťažovateľ 1 neposkytol znalcovi súčinnosť potrebnú na vypracovanie znaleckého posudku – odmietol sa podrobiť odberu biologického materiálu, ktorý neumožnil odobrať ani maloletému sťažovateľovi. V dôsledku tohto konania mestský súd uzavrel, že sťažovateľ 1 marí vykonanie znaleckého úkonu potrebného pre rozhodnutie vo veci samej a spôsobuje tým priet'ahy v konaní. Argument sťažovateľa 1 spočívajúci v údajnej nezákonnosti postupu súdu nevyhodnotil ako dôvod na nepodrobenie sa znaleckému dokazovaniu, ale iba ako hodnotiaci úsudok sťažovateľa 1. Napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť 24. júla 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti tvrdia, že postup mestského súdu a s ním súvisiace napadnuté uznesenie sú poznačené excesom majúcim ústavnoprávnu relevanciu. Rekapitulujú skutkový stav veci i jeho posúdenie zo strany všeobecných súdov. Trvajú na názore, že súd prvej inštancie priznal aktívnu vecnú legitímáciu navrhovateľovi v konaní o zapretie otcovstva sťažovateľa 1 v rozpore s § 108 ods. 3 Civilného mimosporového poriadku. Podľa tohto ustanovenia je účastníkom konania o zapretie otcovstva dieťa, matka a muž, ktorého otcovstvo má byť zapreté. Keďže sa maloleté dieťa narodilo v manželstve a manželovi matky svedčí prvá domnienka otcovstva v zmysle § 85 zákona o rodine, súd prvej inštancie bez akejkoľvek opory v zákone koná ďalej s navrhovateľom, ktorý nemá aktívnu vecnú legitímáciu v zmysle platnej právnej úpravy. Takýto postup je v rozpore nielen s ustanoveniami zákona o rodine a Civilného mimosporového poriadku, ale aj s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (napr. 2Cdo/274/2021) a ústavného súdu (napr. IV. ÚS 90/2022). Súd prvej inštancie nepristúpil k riadnemu vyhodnoteniu doteraz vykonaného dokazovania prostredníctvom výsluchov účastníkov konania, nepristúpil ani k vyhodnoteniu najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa a svoj postup zjednodušil rovno nariadením znaleckého dokazovania.

10. V tomto prípade súd koná s osobou, ktorá nemá aktívnu vecnú legitímáciu, vedie nezákonné konanie a všetky procesné úkony súdu vrátane napadnutého uznesenia sú nezákonné. Akékoľvek donucovacie prostriedky, ktorými sa súd snaží sťažovateľa 1 donútiť k podstúpeniu testov DNA proti jeho vôli, predstavujú neoprávnený zásah súdu do práva na ochranu súkromného a rodinného života sťažovateľov. Mestský súd sa dopúšťa ignorovania zákonných podmienok na konanie, koná s neoprávnenou osobou, jeho práva prioritizuje pred právami sťažovateľov, čím sa dopúšťa svojvoľného konania porušujúceho základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu.

11. Sťažovatelia zastávajú názor, že postup mestského súdu, ktorý vedie konanie s odôvodnením, že je nevyhnutné dotvoriť právo, na čo nemá kompetenciu, je v rozpore s právnym poriadkom. Navrhovateľa nemožno v zmysle aktuálnej právnej úpravy považovať za účastníka konania, ktorého právo na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov by mohlo byť zmarené konaním sťažovateľa 1. Uloženie poriadkovej pokuty za týchto okolností je výsledkom nezákonného postupu, a preto je napadnuté uznesenie nezákonné a arbitrárne.

12. Na doplnenie sťažovateľa uvádzajú, že je ich právom nepoznať biologickú realitu a konajúci súd v situácii, že žijú v manželstve, tvoria rodinu a spoločne sa starajú aktuálne o dve maloleté deti, ich nemôže prinútiť poznať biologickú pravdu, akákoľvek by mala byť, a to aj v prípade, ak by malo ísť „iba“ o potvrdenie biologického pôvodu medzi sťažovateľom 1 a sťažovateľom 3. Ide o neprimeraný zásah do súkromia rodiny a požadovaný úkon zo strany súdu prvej inštancie významným spôsobom zasahuje do ľudskej dôstojnosti sťažovateľov počas nezákonne vedeného konania. Sťažovateľ 1 považuje maloletého sťažovateľa za svoje biologické dieťa, a ak by sa vykonaním nezákonného testu DNA potvrdilo, že nie je jeho biologickým dieťaťom, došlo by k zásadnému, ireverzibilnému zásahu do práv sťažovateľov a narušeniu ich vzájomných vzťahov, ktorý by už nebolo možné nijako odstrániť, a to ani neskorším konštatovaním ústavného súdu o porušení práv sťažovateľov. V zmysle aktuálne právnej úpravy nie je možné sťažovateľa 1 donútiť uistiť sa o biologickom pôvode svojho maloletého syna – sťažovateľa 3.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov o porušení ich práv napadnutým uznesením o uložení poriadkovej pokuty, pretože podľa ich názoru je konanie vedené nezákonne, keďže navrhovateľ nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie návrhu, a v dôsledku toho nemohlo zo strany sťažovateľov dôjsť ani k sťaženiu postupu súdu.

14. V nadväznosti na takto vymedzenú podstatu ústavnej sťažnosti ústavný súd v prvom rade uvádza, že predmetom ústavného prieskumu sú aj rozhodnutia všeobecných súdov o uložení poriadkových pokút, aj keď v obmedzenej miere. Vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už vyslovil právny názor, podľa ktorého rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdnemu prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (m. m. I. ÚS 41/2015). Z uvedeného dôvodu sú na rozhodovanie súdov o uložení pokút primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom svojvôle.

15. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov a vylúčiť svojvôľu, lebo len vecne správne (zákonu zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom požadovaným spôsobom, odôvodnené rozhodnutie napĺňa – ako neoddeliteľná súčasť „ustanoveného postupu“ – ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru či listiny (m. m. I. ÚS 327/2010, IV. ÚS 562/2018).

16. Už uvedené základné východiská v kontexte obsahových náležitostí základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní vo veci uloženia poriadkovej pokuty aj mestský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

17. Pokiaľ ide o charakter poriadkovej pokuty, také rozhodnutie je procesnou sankciou, ktorou je možné vynútiť si splnenie tých procesných povinností, ktoré napriek tomu, že došlo k ich účinnému uloženiu, splnené neboli (m. m. III. ÚS 152/2017). Základným predpokladom na vydanie takéhoto rozhodnutia je to, že konaním alebo opomenutím dôjde k sťaženiu postupu konania, t. j. nesplnením takej povinnosti dôjde k predĺženiu súdneho konania. Svojou podstatou tak uvedené poriadkové opatrenie umožňuje zabezpečiť nerušený priebeh konania a súčinnosť strán sporu, resp. ich zástupcov a iných subjektov v prípade, ak títo nemajú záujem podieľať sa na prebiehajúcom konaní spôsobom, ktorý zákon upravuje, alebo ak by priebeh konania iným spôsobom sťažovali, predlžovali či dokonca marili (m. m. III. ÚS 193/2018, III. ÚS 346/2018).

18. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vzhľadom na už uvedené prichádza pri preskúmaní ústavnosti rozhodnutia všeobecného súdu o uložení poriadkovej pokuty do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného odôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom (m. m. III. ÚS 152/2017).

19. V prvom rade je potrebné uviesť, že je pravdou, že otcovstvo k dieťaťu sa určuje pomocou troch právnych domniek, z ktorých každá ďalšia z nich sa uplatní iba vtedy, ak sa neuplatnila predošlá. Tieto domnienky sú vyvrátiteľné a otcovstvo určené na základe nich je v zásade možné zaprieť za podmienok ustanovených zákonom o rodine. Účelom právnej úpravy zapretia otcovstva je odstránenie nesúladu medzi právnym a biologickým otcovstvom. Pravdou je i to, že v kontexte druhej domnienky zákon o rodine vymedzuje okruh aktívne vecne legitimovaných osôb na podanie návrhu na zapretie otcovstva. Je to v prvom rade muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov, matka dieťaťa a taktiež samotné dieťa, resp. jeho opatrovník. Domnelý otec nemá priamo možnosť zaprieť otcovstvo právneho otca, a tak sa biologická realita dostáva do vzájomnej kolízie s právnou domnienkou. V tom videl problém aj krajský súd a vo svojom kasačnom rozhodnutí zdôraznil potrebu vytvorenia možnosti domnelému biologickému otcovi domáhať sa spravodlivého konania, ktoré vyrieši otázku zapretia otcovstva. Ústavný súd vo svojom uznesení sp. zn. III. ÚS 201/2023 k tejto otázke nezaujal meritórny postoj, pretože bol toho názoru, že povaha ani procesné dôsledky uznesenia krajského súdu nevyklúčujú prieskum námietok prednesených sťažovateľmi na pôde budúceho priebehu základného konania, prípadne mimoriadneho opravného konania realizovaného všeobecnými súdmi.

20. Sťažovatelia v aktuálnej ústavnej sťažnosti predostierajú opätovne svoju argumentáciu spochybňujúcu aktívnu vecnú legitimáciu navrhovateľa a v tomto kontexte spochybňujú zákonnosť uloženia poriadkovej pokuty za nesplnenie povinnosti, ktorá im bola podľa ich názoru uložená svojvoľne. Predmetom ústavnej sťažnosti však nie je a nemôže byť opätovné skúmanie záverov vyslovených krajským súdom v kasačnom rozhodnutí, a to napriek tomu, že jeho účinky (chtiac alebo nechtiac) vyústili do procesu vykonávania dokazovania a nariadenia znaleckého skúmania. Sťažovatelia sa svojou ďalšou argumentáciou usilujú o zrušenie nariadeného znaleckého dokazovania, pretože na tento postup neexistuje podľa ich názoru zákonný podklad. Pre posúdenie veci je však podstatné, že rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je naviazané na uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania. Sťažovatelia netvrdia (ani nepreukazujú), že by využili možnosť brániť sa proti rozhodnutiu mestského súdu o nariadení znaleckého dokazovania a že by

účinne využili možnosť spochybníť postup mestského súdu v takej citlivej rodinnej veci, a to napriek tomu, že túto možnosť mali (v podobe podania ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu o nariadení znaleckého dokazovania). Tento stav nie je možné zhojiť (t. j. dosiahnuť zrušenie nariadeného znaleckého dokazovania) prostredníctvom prieskumu a zrušenia rozhodnutia o poriadkovom opatrení, ktoré v ňom má základ. Ak by po preskúmaní napadnutého uznesenia o uložení poriadkovej pokuty ústavný súd zistil porušenie práv sťažovateľov a pristúpil k uplatneniu svojej kasačnej právomoci, na veci by to nič nezmenilo a neprinieslo by to pre sťažovateľov vecne iné, výhodnejšie postavenie. Rozhodnutie o nariadení znaleckého dokazovania je totiž právoplatné a nesplnenie povinnosti v ňom uvedenej môže byť podkladom na opätovné uloženie poriadkového opatrenia a zopakovanie situácie, v akej sa sťažovatelia aktuálne nachádzajú. Inými slovami, ani kasácia rozhodnutia o poriadkovej pokute ich nezbaví povinnosti, ktorá im bola uložená rozhodnutím o nariadení znaleckého dokazovania.

21. Napriek tomu, že ústavný súd chápe situáciu sťažovateľov, ako aj ich výhrady v kontexte existujúcej hmotnoprávnej úpravy, v rámci konania o tejto ústavnej sťažnosti nemá možnosť zvrátiť súčasný stav, predostierať k nemu akékoľvek právne názory alebo usmerňovať mestský súd v jeho ďalšom procesnom postupe. Priestor ústavného súdu pri poskytovaní ústavnej ochrany je v tomto prípade značne zúžený, a môže sa orientovať iba na napadnuté uznesenie o uložení poriadkovej pokuty. S prihliadnutím na už uvedené judikatúrne závery zaoberajúce sa problematikou poriadkových opatrení (body 14 až 18 tohto uznesenia) ústavný súd rezultuje, že napadnuté rozhodnutie je s prihliadnutím na jeho charakter primerane odôvodnené a zároveň neindikuje existenciu takých skutočností, ktoré by umožňovali prijať záver o jeho arbitrárnosti zakladajúci porušenie sťažovateľmi označených práv. Mestský súd v napadnutom uznesení zdôvodnil uloženie poriadkovej pokuty správaním sťažovateľa 1, ktorý nerešpektoval povinnosť vyplývajúcu mu z uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania. Sťažovateľ 1 nerozporuje, že nerešpektoval uloženú povinnosť, a uviedol aj dôvody, pre ktoré tak odmieta urobiť. Z izolovaného pohľadu (determinovaného zákonnými podmienkami na uloženie poriadkovej pokuty) bola teda pokuta uložená na zákonomnom podklade, jej uloženie spočíva na dostatočných dôvodoch a jej výška je primeraná sťaženiu postupu súdu v predmetnom konaní. Napriek tomu, že výhrady sťažovateľa 1 majú svoju relevanciu a ústavný súd ich dokáže pochopiť, je celkom zrejmé, že na to, aby mali potenciál zvrátiť situáciu sťažovateľov, mali byť uplatnené proti rozhodnutiu o nariadení znaleckého dokazovania.

22. V tejto súvislosti sa žiada dodať, že právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Úlohou ústavného súdu nie je ani náprava prípadných pochybení všeobecných súdov pri vydávaní procesných rozhodnutí.

23. Na podklade uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie mestského súdu nedovoľuje prijať záver o tom, že by v tomto prípade došlo k extrémnemu vybočeniu zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov tak, že by mohlo zasiahnuť do práv sťažovateľov. Preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu